• אַ ביסל קלאָרקייט און פּשטות אין דער שפּראַכן־פֿראַגע

A Bit of Clarity and Simplicity in Regard to the Language Question

By Hillel Zeitlin, translation by Joshua Meyers and Ariel Evan Mayse

In geveb: A Journal of Yiddish Studies (January 2019)

For the online version of this article:

[http://ingeveb.org/texts-and-translations/clarity-and-simplicity]

אַ ביסל קלאָרקייט און פּשטות אין דער שפּראַכן־פֿראַגע

A Bit of Clarity and Simplicity in Regard to the Language Question

Hillel Zeitlin
translated by Joshua Meyers and Ariel Evan Mayse

Introduction: Hillel Zeitlin (1871–1942) was a prolific journalist, essayist, and religious intellectual. He was a critical figure in what has been described as "philosophical neo-Hasidism," a movement of spiritual renewal that drew upon the teachings and legacy of Hasidism without demanding that one conform to the strictures of a twentieth-century Hasidic community (read more here: https://ingeveb.org/issues/the-great-call-of-the-hour). Zeitlin produced many works on the subject of Hasidic theology, essays and books that aimed to render the mystical ideas accessible to a modern readership as well as to creatively re-interpret their message for the spirit of his time.

As a journalist, Zeitlin wrote of current events, political developments, and theological matters in both the Hebrew and Yiddish presses; he published thousands of articles in Yiddish newspapers like *Der Moment* and *Haynt* as well as in Hebrew periodicals such as *Ha-Tsofeh* and *Ha-Shiloah*. He also wrote a few short essays in Zoharic Aramaic for an elite readership. And while his Yiddish writings were meant for a wider audience, Zeitlin's choice of languages often seems arbitrary. Inhis famous essay, "Tsvey shprakhn—eyn eyntsike literatur," Bal-Makhshoves argued that, "If a Zeitlin offers his fiery moralizing articles in Yiddish in the *Heint* today, he will submit the identical piece in the language of the prophets in *Reshifim* tomorrow."[1]

Zeitlin's article, translated below, presents a very different perspective. Rather than arguing that Hebrew and Yiddish together compose "a single literature" in which the choice of specific language is incidental, Zeitlin argues that cultivating both is necessary to ensure the continued flourishing of the Jewish people. Jews, claims Zeitlin, are united by a religious literature in Hebrew that spans across the generations and stretches forward into eternity. This timeless *lingua sacra*, however, is complemented by the language grounded firmly in the

[1] Translated in Steven G. Kellman, *Switching Languages: Translingual Writers Reflect on Their Craft* (Lincoln: University of Nebraska Press, 2003), 100.

complicated present, the tongue that fuses national and spiritual identity and that has been rendered hallow through many generations of this-worldy devotion and experience: Yiddish!

The present article, published in 1924, appeared at a critical time in Zeitlin's life. In the 1920s, Zeitlin was at work on his project of spiritual renewal--an attempt to build a new religious community called Yavneh—founded on the principles of Hasidism. In a short pamphlet called *Di Teyveh*, Zeitlin offered a series of admonitions for those seeking to join his mystical fellowship. These include an exhortation to construct a sacred home by requiring that "the Jewish language (*di yidishe sphrakh*) is heard in your house" (read more here: https://ingeveb.org/texts-and-translations/admonitions-for-every-true-member-of-yavneh-fourteen-exhortations). Yiddish, thought Zeitlin, was a language of devotion and the inner piety of the heart, the language of the here-and-now that serves as the gateway to eternity.

A Bit of Clarity and Simplicity Regarding the Language Question

In all the tangled questions of Jewish life, one should hold fast to one general rule: good is that which maintains the Jewish community, which strengthens it, fortifies it, unites it, giving it strength and power to combat the countless enemies lying in wait to annihilate it; bad is that which leads the Jewish community [astray], weakening it, rending it, tearing it to tatters, eroding its strength, paralyzing its will, robbing it of its courage and putting it out unarmed against all kinds of external powers that wish to devour it.

With just this very simple rule, I turn to reading the seemingly complicated question of language.

Will we not stop immersing ourselves in our history, in the history of Jewish culture and ethnography, in philology, and so on? Will we never escape this muddle?! There are perspectives on every side. Each opinion can be supported by different facts; every perspective can interpret the same facts in the way that is best for it. But where is the human sharpness (*kharifes*)? And where, indeed, is that special Jewish sharpness? Where are the simple explanations alongside the sophistry, the head-turning [casuistry], the many and various combinations [of ideas]? Where is the spin of the thumb, the squeeze and the pinch? And where are the partisan and personal passions that dictate this or that? When things get tight, then comes the cry for help—the loud shriek, the appeal to "our own," and to attack the "rebellious," the meetings and protests of this side and that, the "people's rage" with all the drum-beating from the right and the left.

But it is another matter when we deal with the language question simply and naturally, when we simply ask ourselves: what organizes the people, and what disorganizes it? We then come to a line of firm decisions, which allow no trickery to subvert us. This refers to, namely:

1) That speaking Yiddish and agitating for Yiddish everywhere is an obligation for all Jews.

2) That Jewish children must receive their education in the Yiddish language.

3) And., consequently, that the Yiddish language must be the language of instruction in all Jewish schools.

4) That the teaching of Hebrew with Jewish children is not a matter of choice (*reshus*)—i.e., that one studies it when he desires and does not when he does not wish to—but an obligation! One cannot be a complete Jew if one does not know the language of our history, the language of our culture, the language of our past and future.

5) It is therefore not enough to teach Hebrew primarily in the Jewish schools, like Latin is studied in the gymnasia. It is not even enough for us to teach Hebrew in gymnasia, as other living and foreign languages are taught. Hebrew is, for us, neither a dead language nor a foreign living language. It is a singular living language, to which one must, as a matter of course, be devoted at all times.

6) Therefore, one should not teach Hebrew in Jewish schools simply either for the purposes of appearances or as a a compromise. Rather, one must relate to such study as with the closest, most spirited relationship. One should therefore begin to study of Hebrew not only in the older or upper grades, nor even from the third level (as some think), but immediately and from the very beginning, together with the mother-language—Yiddish—and with the local language.

All of these matters do not only dictate one theory or another, but, quite simply, [suggest] that the instinct of national self-preservation is clearly and rightly understood as a concern for the national future.

Without speaking Yiddish, we remain in our day-to-day lives unable to create or to build in our own language. Remaining without our own language, our community--which has already been weakened by internal and external factors--will completely collapse. Yiddish brings Jews closer together; foreign languages keep them apart. Yiddish guards Jewish unity; foreign languages—break it! It does not bother me in the slightest that Yiddish itself came from other languages. Why does its origin matters to me? Why does its *yikhes* matter to me? Not only through its *yikhes* (as a number of beautiful, well-born European languages also came from other languages) did it come to life. For hundreds of years, Yiddish has lived not only in our mouths but also in our souls. In Yiddish, generation after generation have lived. In Yiddish, our parents and ancestors have grieved and hoped, lamented and celebrated. In Yiddish, millions of Jews have spoken and lived. Yiddish has become our blood, our breath, the expression of our entire inner and outer lives. As one robs us of the language (and we rob ourselves of it when we do not bring up our children in it, and when we do nothing against those who would

force it out of our lives), one robs us simultaneously of one of the most important assets in our fight for life.

Yiddish must therefore be the language of education in our schools. Only thus will the Jewish child come to be fully (and not merely partially) brought up in the Yiddish language; only this will bind them to the broader Jewish masses, which surround them, and only thus will they be a true member of the Jewish community.

But a people does not live only temporally (*khayey-sho*). A people also lives eternally (*khayey-oylem*). The eternal life of the Jews is, above all, in Hebrew—or more correctly, in the Holy Tongue (*loshn-koydesh*). A Jew must be devoted to it together with the [commandment] “and you shall teach them to your children” (Deut. 6:7), together with its Torah, Prophets, sages, Tanoim, Amoyroim, and so on and so forth, committed to it together with the language of all of them. Only in the Hebrew language can it be truly transmitted and only in it can be understood properly. How is it possible for one to be a complete Jew (in a national sense) without knowing the language of R. Shmuel ha-Nagid, R. Shlomo ben Gabirol, R. Yehuda ha-Levi, R. Avraham Ibn Ezra, R. Moshe Ibn Ezra, R. Yehuda Alharazi, R. Israel Genada, Moshe Hayyim Luzzato, the language of all Jewish *geoynim* , Hasidim, scholars, *maskilim*, and so forth? Or is it possible that one should be a full Jew in the national sense without knowing the language that unites all of our generations, the furthest past with the farthest future? If it is hard to demand that every Jew should know the Hebrew language, one must still demand that it be understood by all, that it should be near to each one and that one should have a living interest for it [Hebrew]. This cannot be achieved when one studies Hebrew for a few hours a week, but only if one dedicates much time and effort to the study of Hebrew.

Those who wish to rob us of Yiddish will rob us of our entire temporal life; those who steal Hebrew from us will rob us of our eternal life…

Without a temporal life, one has no eternal life. Only in the present (and the temporal life is in the present) does the past come to life and thus shape the future.

אַ ביסל קלאָרקייט און פּשטות אין דער שפּראַכן־פֿראַגע

אין אַלע פֿאַרפֿלאָנטערטע פֿראַגעס פֿונעם ייִדישן לעבן דאַרף מען זיך האַלטן בײַ איין כּלל: גוט איז דאָס, וואָס האַלט אויף דעם ייִדישן קיבוץ, שטאַרקט אים, באַפֿעסטיקט אים, פֿאַראייניקט אים, גיט אים כּוח און מוט אין קאַמף מיט די אומצייליקע שׂונאים וואָס לויערן אויף אים און ווילן אים פֿאַרניכטן; שלעכט איז דאָס, וואָס צעפֿירט דעם ייִדישן קיבוץ, שוואַכט אים אָפּ, צערײַסט אים, צעפֿליקט אים, צעברעקלט זײַנע כּוחות, ליימט זײַן ווילן, באַרויבט זײַן מוט און שטעלט אים אַרויס אומבאַוואָפֿנט קעגן אַלערליי אויסערלעכע כּוחות, וואָס ווילן אים אײַנשלינגען.

אָט מיט דעם זייער פּשוטן כּלל טרעט איך צו צו דער לייזונג פֿון דער אין פֿלוג זייער פֿאַרפֿלאָנטערטער שפּראַכן־פֿראַגע.

וועלן מיר זיך ניט אויפֿהערן צו גריבלען אין היסטאָריע, אין דער געשיכטע פֿון דער ייִדישער קולטור, אין עטנאָגראַפֿיע, אין פֿילאָלאָגיע, וכּדומה, וכּדומה, וועלן מיר דאָ קיין מאָל פֿונעם פּלאָנטער ניט אַרויסקריכן. עס זײַנען דאָ פּנים לכּאַן ולכּאַן. יעדע דעה קען זיך דאָ שטיצן אויף פֿאַרשיידענע פֿאַקטן; יעדע דעה קען אויסטײַטשן אָט די פֿאַקטן ווי עס פּאַסט פֿאַר איר. און ווּ איז די מענטשלעכע חריפֿות? און ווּ איז נאָך דערצו די ספּעציעלע ייִדישע חריפֿות? און ווּ זײַנען נאָך דערצו די פּשטלעך מיט די סאָפֿיזמען, מיט די קאָפּ־דרייעניש, מיט די פֿילע און פֿאַרשידענע קאָמבינאַציעס? און ווּ איז דער דריי מיטן גראָבן פֿינגער, דער קנייטש און דער קוועטש? און ווּ זײַנען די פּאַרטייִשע און פּערזענלעכע לײַדנשאַפֿטן, וואָס דיקטירן אַזוי אָדער אַנדערש? ווען עס איז גאָר ענג קומט צו הילף דער געשריי, דער הויכער קוויטש, די אַפּעלאַציע צו "אייגענע" און באַפֿאַלן די "ווידערשפּעניקע," די מיטינגען, די פּראָטעסטן פֿון דעם צד און פֿון יענעם צד, דער "פֿאָלקסצאָרן" מיטן גאַנצן קלאַפּער־געצײַג פֿון רעכטס און פֿון לינקס.

אַנדערש איז אָבער, ווען מיר פֿירן צו די שפּראַכן־פֿראַגע צום אייגפֿאַכסטן און נאַטירלעכסטן, ווען מיר פֿרעגן זיך אײַנפֿאַך: וואָס אָרגאַניזירט דאָס פֿאָלק און וואָס דעזאָרגאַניזירט? דאַן באַקומט זיך אַ ריי פֿעסטע באַשלוסן, וועלכע לאָזן זיך דורך קיין קונצשטיקלעך ניט אָפּוועגדן. עס באַקומט זיך נעמלעך:

1) אַז דאָס ייִדיש רעדן און אַגיטירן איבעראַל פֿאַרן ייִדיש רעדן איז אַ חובֿ אויף יעדן ייִדן.

2) אַז ייִדישע קינדער מוזן באַקומען זייער דערציִונג אין דער ייִדישער שפּראַך.

3) און פֿאָלגלעך, אַז די ייִדישע שפּראַך באַדאַרף צו זײַן די אונטערריכט־שפּראַך אין אַלע ייִדישע שולן.

4) אַז דאָס לערנען העברעיִש מיט ייִדישע קינדער איז ניט קיין זאַך פֿון רשות, ד״ה אַז ווען מען וויל, לערנט מען יאָ, און ווען מען וויל, לערנט מען ניט, נאָר אַ זאַך פֿון אַ חובֿ. מע קען ניט זײַן קיין גאַנצער ייִד, ווּ מען קען ניט די שפּראַך פֿון אונדזער געשיכטע, די שפּראַך פֿון אונדזער גאַנצער קולטור, די שפּראַך פֿון אונדזער עבֿר און עתיד.

5) עס איז דעריבער ניט גענוג צו לערנען העברעיִש אין די ייִדישע שולן אין דער מאָס, וואָס עס ווערט געלערנט לאַטײַן אין די גימנאַזיעס. עס איז אַפֿילו ניט גענוג צו לערנען העברעיִש אין דער מאָס, וואָס עס ווערן געלערנט אין די גימנאַזיעס לעבעדיקע אָבער פֿרעמדע שפּראַכן. העברעיִש איז פֿאַר אונדז ניט קיין טויטע שפּראַך און זי איז ניט קיין פֿרעמדע לעבעדיקע שפּראַך, נאָר זי איז פֿאַר אונדז אַן אייגענע לעבעדיקע שפּראַך, וועלכער מען דאַרף ממילא פֿיל צײַט אָפּגעבן.

6) מען טאָר דעריבער ניט לערנען קיין העברעיִש אין די ייִדישע שולן בלויז פֿון יוצא וועגן אָדער פֿון פּשרה וועגן, נאָר מען מוז זיך באַציִען צום לימוד פֿון העברעיִש מיט דער לעבעדיקסטער און איניקסטער באַציִונג. מען טאָר דעריבער אויך ניט אָנהייבן דעם לימוד פֿון העברעיִש בלויז פֿון די עלטערע אָדער העכערע קלאַסן, אַפֿילו ניט פֿונעם דריטן קלאַס (ווי עס מיינען אייניקע), נאָר גלייַך פֿון אָנהייב צו גלייַך מיט דער מוטערשפּראַך — ייִדיש — און מיט דער לאַנדשפּראַך.

אָט די אַלע זאַכן דיקטירן אונדז ניט בלויז די אָדער יענע טעאָריעס, נאָר, גאַנץ אייַנפֿאַך, דער אינסטינקט פֿון נאַציאָנאַלער זעלבסט־דערהאַלטונג און קלאָר און ריכטיק פֿאַרשטאַנענער זאָרג פֿאַרן נאַציאָנאַלן עתיד.

אָן ייִדיש רעדן בלייַבן מיר אין אונדזער טאָג־טעגלעכן פֿאָלקסלעבן, שאַפֿן און בויען אָן אַן אייגענעם לשון. בלייַבנדיק אָן אַן אייגענעם לשון מוז אונדזער קיבוץ — וואָס איז אַזוי אויך גענוג אָפּגעשוואַכט דורך אינערלעכע און אויסערלעכע סיבות — אין גאַנצן פֿונאַנדערפֿאַלן. ייִדיש איז מקרבֿ איין ייִדן צום צווייטן; פֿרעמדע שפּראַכן דערווייַטערן זיי. ייִדיש שמידט די ייִדישע אַחדות; פֿרעמדע שפּראַכן — ברעכן זי. דערבייַ, אַרט עס מיך גאָר ניט, וואָס ייִדיש אַליין שטאַמט פֿון אַנדערע שפּראַכן. וואָס גייט מיר אָן איר אָפּשטאַמונג? וואָס גייט מיר בכלל אָן איר ייִחוס? ניט אין ייִחוס (כאָטש גאַנץ שיינע מיוחסדיקע אייראָפּעיִשע שפּראַכן שטאַמען אויך פֿון אַנדערע שפּראַכן) גייט עס נאָר אין לעבן. ייִדיש לעבט ניט נאָר אין אונדזערע מייַלער, נאָר אויך אין אונדזערע נשמות הונדערטער יאָרן. אין ייִדיש האָבן זיך אויסגעלעבט אונדזערע דורי־דורות. אין ייִדיש האָבן אונדזערע עלטערן און עלטער־עלטערן געטרויערט און געהאָפֿט, געקלאָגט און געפֿרייט זיך. אויף ייִדיש רעדן און לעבן זיך אויס מיליאָנען ייִדן. ייִדיש איז אַזוי אַרום געוואָרן אונדזער בלוט, אונדזער אָטעם, דער אויסדריק פֿון אונדזער גאַנצן אינערלעכן און אויסערלעכן לעבן. רויבט מען אָפּ די שפּראַך בייַ אונדז (און מיר רויבן זי אַליין אָפּ פֿון אונדז דערמיט, וואָס מיר דערציִען ניט אונדזערע קינדער אין איר, און מיר טוען גאָרנישט קעגן דעם, וואָס זי ווערט פֿון אונדזער לעבן אַרויסגעשטויסן), רויבט מען בייַ אונדז גלייַכצייַטיק אָפּ איינעם פֿון די הויפּטפֿאַקטאָרן אינעם קאַמף פֿאַרן לעבן.

ייִדיש מוז דעריבער זייַן די אונטעררריכטס־שפּראַך אין אונדזערע שולן, ווייַל נאָר אַזוי אַרום וועט דאָס ייִדיש קינד באַקומען זייַן גאַנצע (און ניט נאָר אַ טיילווייַזע) דערציִונג אין דער ייִדישער שפּראַך, נאָר עס וועט צוגעבונדן ווערן צו דער גרויסער ייִדישער מאַסע, וואָס רינגלט אים אַרום און נאָר אַזוי אַרום וועט עס ווערן אַן אמתער חבֿר פֿונעם ייִדישן קיבוץ.

אַ פֿאָלק לעבט אָבער ניט בלויז חיי־שעה. אַ פֿאָלק לעבט אויך חיי־עולם. אָט די חיי־עולם זייַנען דעם ייִדן איבער הויפּט אין העברעיִש, ריכטיקער, אין לשון־קדוש, געגעבן געוואָרן. מוז דער ייִד צוזאַמען מיטן ״ושננתּם לבניך,״ צוזאַמען מיט זייַן תּורה, נבֿיאים, חכמים, תּנאָים, אַמוראָים, וכו׳ וכו׳ וכו׳ איבערגעבן אויך די שפּראַך פֿון אַלעמען. נאָר אין דער העברעיִשער שפּראַך קען עס איבערגעגעבן ווערן און נאָר אין איר קען עס באַגריפֿן ווערן ווי געהעריק איז. ווי איז דען מעגלעך, אַז איינער זאָל זייַן אַ גאַנצער ייִד (אין נאַציאָנאַלן זין) ניט קענענדיק גרינטלעך די שפּראַך פֿון ר׳ שמואל הנגיד, ר׳ שלמה בן גבֿירול, ר׳ יהודה הלווי,׳ ר׳ אַבֿרהם אבן עזרא, ר׳ משה אבן עזרא, ר׳ יהודה אַלחריזי, ר׳ ישׂראל נגאַרה, משה־חיים לוצאַטאָ, די שפּראַך פֿון די אַלע ייִדישע גאונים, פֿון די גרעסטע מקובלים, חסידים, חוקרים, משׂכּילים, וכּדומה? אָדער ווי איז דען מעגלעך, אַז איינער זאָל זייַן אַ גאַנצער ייִד אין נאַציאָנאַלן זין ניט קענענדיק די שפּראַך וואָס פֿאַרבינדט אַלע אונדזערע דורות, דעם ווייַטסטן עבֿר מיט דעם ווייַטסטן עתיד? אויב עס איז שווער צו פֿאַרלאַנגען, אַז יעדער ייִד זאָל זייַן אַ קענער פֿון דער העברעיִשער שפּראַך, מוז מען אָבער פֿאַרלאַנגען אַז זי זאָל יעדן ייִדן באַגרייַפֿלעך זייַן, אַז זי זאָל יעדן נאָענט זייַן און ער זאָל האָבן אַ לעבעדיקן אינטערעס פֿאַר איר. דאָס וועט בשום־אופֿן ניט דערגרייכט ווערן דורך דעם, וואָס מען וועט לערנען אַ פּאָר שעה העברעיִש אין וואָך, נאָר דורך דעם וואָס מען וועט אויף דעם לימוד פֿון העברעיִש אָפּגעבן פֿיל צייַט און פֿיל מי.

די וואָס ווילן בייַ אונדז אָפּרויבן ייִדיש ווילן בייַ אונדז אָפּרויבן אונדזער גאַנצע חיי־שעה: די וואָס ווילן אָפּרויבן בייַ אונדז העברעיִש ווילן בייַ אונדז אָפּרויבן אונדזער חיי־עולם…

אָן חיי־שעה גיט עס אָבער ניט קיין חיי־עולם, נאָר דער הווה (און חיי־שעה איז דאָך דער הווה) לעבט אויף דעם עבֿר און שאַפֿט דעם עתיד.